

התורה ולְהַמְשִׁיךְ לֹא זֶה הַקְדוּשָׁה שֶׁנִּתְגַּלָּה בַּיּוֹם זֶה. וְזֶהוּ שְׁפִירָשׁ רַע"י שִׁיהִיו דְּבָרֵי תוֹרָה חֲדָשִׁים עֲלֶיךָ כֵּאלֹל הַיּוֹם נִיתְּנוּ, דִּהְיִינוּ שְׁבֹאֲמַת נִתְגַּלָּה כָּל דָּבָר בַּעֲתוֹ כַּמ"ש.

מעמד הר סיני נעשה שנוכל לעמוד בכל נסיון ובכל עת

רַבֵּינוּ הַרְמַב"ם מְבִיא בַּאֲיִגְרַת תִּימָן (נִכְתָּבָה לַחֲזֹק בְּנֵי גִלוּת תִּימָן שֶׁסָּבְלוּ מִרְדִּיפוֹת הַיִּשְׁמַעְאֵלִים, וְהֵם רָצוּ לַכּוֹפּוֹת עַל הַיְּהוּדִים אֶת דַּת הָאִסְלָם, וּגְזָרוּ עֲלֵיהֶם שְׁמֵד, וְהַרְמַב"ם בַּאֲיִגְרוֹתָיו חִיזָקָם בְּאַמוּנַת אֱמֶת לַעֲמוּד עַל נַפְשָׁם וּלְקֹדֶשׁ שֵׁם שָׁמַיִם).

וְכַמוֹ כֵּן זָכְרוּ מַעֲמַד הַר סִינִי שֶׁצִּיּוֹנוּ הַקַּב"ה לִזְכְּרוֹ תָּמִיד וְגַם הִזְהִירוּ מִלְּשַׁכְּחוֹ וְצִיּוֹנוּ לִלְמַד אוֹתוֹ לְבַנֵּינוּ כְּדֵי שִׁיִּגְדְּלוּ עַל תִּלְמוּדוֹ. הוּא מָה שֶׁנֶּאֱמַר (דְּבָרִים ד', ט י) רַק הִשְׁמַר לָךְ וְשִׁמְרָה נַפְשְׁךָ מְאֹד פֶּן תִּשְׁכַּח אֶת הַדְּבָרִים אֲשֶׁר רָאוּ עֵינֶיךָ וּפֶן יִסּוּרוּ מִלְּבָבְךָ כָּל יְמֵי חַיֶּיךָ וְהוֹדַעְתָּם לְבִנְיָךְ וּלְבְנֵי בִנְיָךְ יוֹם אֲשֶׁר עָמַדְתָּ לִפְנֵי ה' אֱלֹקֶיךָ בַּחֲרֹב.

וְרֹאשִׁי לָכֶם אַחֲנִינוּ שֶׁתִּגְדְּלוּ בְּנִיכֶם עַל הַמַּעֲמָד הַהוּא הַגָּדוֹל וְתִסְפְּרוּ בְּתוֹךְ קֹהֶל וְעַדָּה גְּדוֹלְתוֹ וְהַדּוּרוֹ, שֶׁהוּא עֲמוּד שֶׁהָאֱמוּנָה סוֹבֶבֶת עֲלָיו, וְהַטְעָנָה הַמְּבִיאָה לְיָדֵי אֱמֶת. וְגִדְּלוּ הַמַּעֲמָד הַהוּא עַל כָּל גְּדוּלָּה, כְּמוֹ שֶׁגִּדְּלוּ הַקַּב"ה שֶׁנֶּאֱמַר (דְּבָרִים ד', לֵב) כִּי שָׁאַל נָא לִימִים רַאשׁוֹנִים אֲשֶׁר הָיוּ לִפְנֶיךָ וְגו'.

וְדַעוּ אַחֲנִינוּ בְּבְרִית הַזֹּאת וּבִסְבָּרָה הַזֹּאת שֶׁהַדָּבָר הַגָּדוֹל הַזֶּה שֶׁנֶּרְאָה בְּמַצִּיאוֹת שֶׁהָעֵיד עָלָיו מִבְּחָר כָּל הָעֵדִים שֶׁלֹּא הָיָה מְקוּדָם כְּמוֹהוּ וְכֵן לֹא יִהְיֶה אַחֲרָיו כְּמוֹהוּ. וְהוּא שֶׁתִּשְׁמַע אֲוָמָה אַחַת בְּכָלֵלָה דְּבֹר הַקַּב"ה וְשֶׁתִּרְאֶה כְּבוֹדוֹ עֵין בְּעֵין. וְדַבֵּר זֶה הִיא שֶׁתִּתְחַזֵּק הָאֱמוּנָה חִיזוֹק שֶׁלֹּא יִשְׁנֶה מִשְׁנָה וְיִגִּיעַ לָנוּ ע"י הָאֱמֶת כְּדֵי לַהֲעֵמִיד רַגְלֵינוּ לְבַל יִמְעָדוּ אֲשׁוּרֵינוּ בַּעֲתוֹת כֵּאלֹל כִּשִׁיתְחַדֵּשׁ שׁוֹם רוּגְזוֹ אוֹ שְׁמֵד עַל

יהודים ח"ו וכשיתגבר יד האנס. שכן כתוב (שמות כ, כ) כי לבעבור נסות אתכם בא האלקים ובעבור תהיה יראתו על פניכם לבלתי תחטאו. כלומר שזה הנגלה עליהם בענין זה כדי שתעמדו בכל נסיון שיפגע בהם באחרית הימים שלא יזוז לבבכם ולא תחטאו. ואתם אחינו היו על בריתכם קיימים וכדתכם מחזיקים ועל אמונתכם נוהגים ועומדים.

מצוה לזכור מעמד הר סיני

כתב רבינו הרמב"ן (דברים ד, ט) רק השמר לך וגו' פן תשכח את הדברים אשר ראו עיניך ופן יסורו מלבבך כל ימי חיך והודעתם לבניך ולבני בניך. יום אשר עמדת לפני ה"א בחרב וגו'. הכתוב הזה לפי דעתי מצות לא תעשה, הזהיר בה מאד, כי כאשר אמר שנוזהר בכל המצות ונשמור החוקים והמשפטים לעשותם, חזר ואמר רק אני מזהירך מאד להשמר ולשמור עצמך מאד מאד לזכור מאין באו אליך המצות, שלא תשכח מעמד הר סיני מכל הדברים אשר ראו שם עיניך הקולות והלפידים את כבודו ואת גדלו ודבריו אשר שמעת שם מתוך האש, ותודיע כל הדברים אשר ראו עיניך במעמד הנכבד ההוא לבניך ולבני בניך עד עולם ופירש הטעם כי השם עשה המעמד ההוא כדי שתלמדו ליראה אותו כל הימים ואת בניכם תלמדון לדורות עולם, אם כן עשו אתם ככה ואל תשכחו אותו.

והנה קודם שיזכיר הדברות שנאמרו שם, הזהיר במצות לא תעשה שלא נשכח דבר מן המעמד ההוא ולא נסירהו מלבנו לעולם, וצוה במצות עשה שנודיע בו לכל זרענו מדור לדור כל מה שהיה שם בראיה ובשמיעה.

והתועלת במצוה הזאת גדולה מאד, שאם היו דברי התורה באים אלינו מפי משה בלבד, אע"פ שנבואתו נתאמתה באותות ובמופתים

אם יקום בקרבנו נביא או חולם חלום ויצונו בהפך מן התורה ונתן אלינו אות או מופת יכנס ספק בלב האנשים, אבל כשתגיע אלינו התורה מפי הגבורה לאזנינו ועינינו הרואות אין שם אמצעי, נכחיש כל חולק וכל מספק...

זהו שאמר שם (שמות יט ט) וגם כך יאמינו לעולם, כי כשנעתיק גם כן הדבר לבנינו ידעו שהיה הדבר אמת בלא ספק כאלו ראוהו כל הדורות, כי לא נעיד שקר לבנינו ולא ננחיל אותם דבר הבל ואין בם מועיל והם לא יסתפקו כלל בעדותנו שנעיד להם, אבל יאמינו בודאי שראינו כולנו בעינינו, וכל מה שספרנו להם. (גם בהשגות הרמב"ן לספר המצוות שכחת הלאוין, המצוה השניה האריך כן).

הגר"ש וואזנר שליט"א בעל "שבט הלוי" הוסיף נופך לדבריו הקדושים, שכן נרמז בלשון הכתוב "יום אשר עמדת לפני ה'א בחורב". שצריך להודיעם אותו יום ההכנה מר"ח סיון עד למתן תורה, באיזה קדושה וטהרה, אימה ויראה, פחד ומורא, קבלו כלל ישראל את התורה. בכלל זה כל קניני התורה, שהוזהרו על גדרים וסייגים, ובפרט על התרחקות מכל מיני תאוות גשמיות.

לצייר במחשבתנו מעמד הר סיני

בספר הכוזרי (מאמר ג אות ה) כשמתאר הנהגת החסיד, שמצוה את כח דמיונו לתאר במחשבתו את ההדור שבצורות הנמצאות אצלו בעזר הזכרון, לדמות אליו הענין האלקי המבוקש, כמו מעמד הר סיני ומעמד אברהם ויצחק בהר המוריה, וכמו משכן משה וסדר העבודה והיאך חל הכבוד בבית המקדש, וזולת זה הרבה. ומצוה השומר לשמור את זה ולא ישכחהו.

כיצד מלמדים

רק השמר לך ושמר נפשך מאד פן תשכח את הדברים אשר ראו

עיניך ופן יסורו מלכבך כל ימי חיך והודעתם לבניך ולבני בניך.
יום אשר עמדת לפני ה'א בחרב... ואת בניהם ילמדון... וההר בער
באש עד לב השמים... (דברים ד, ט)

שמעתי מחסידים שהתורה הקדושה מצוה, כיצד תקיים "והודעתם
לבניך", "בוער באש"! בהתלהבות ובאש קודש שירגישו
התלמידים ההתלהבות, וההר בוער באש עד לב השמים...

הגר"ש הלוי וואזנר שליט"א בעל "שבט הלוי" דרש בערב
שבועות לפני המלמדים, כהכנה לקבלת התורה, וציטט מדברי החתם
סופר בחידושיו למסכת בבא בתרא (כא, א) על הגמ' התקינו שיהו
מושיבין מלמדי תינוקות בירושלים מאי דרוש כי מציון תצא תורה,
וכתבו שם התוס' כי מציון תצא תורה, לפי שהיה רואה קדושה גדולה
וכהנים עוסקים בעבודה היה מכוון לבו יותר ליראת שמים וללמוד
תורה כדדרשינן בספרי למען תלמד וגו' גדול מעשר שני שמביא לידי
תלמוד, לפי שהיה עומד בירושלים עד שיאכל מעשר שני שלו והיה
רואה שכולם עוסקים במלאכת שמים ובעבודה, היה גם הוא מכוון
ליראת שמים ועוסק בתורה.

כותב החת"ס על התוס', ונראה בתקנת המלמדים נמי הוא (לא רק
תקנת התלמידים) שיהיה ירא שמים יותר מדאי בשעה שמלמד עם
הבנים, כי דברים היוצאים מן לב ירא וחרד נכנסים ללב,
ומלהיבים באש בוער ביראת ה' ואהבתו בלב הנער.

ועד"ז יתפרש והיו הדברים האלה אשר אנכי מצוך היום על לבבך
ואז ושננתם לבניך. (כאשר אתה מלא ביראת ה' תוכל לקיים "ושננתם לבניך",
להחדיר יר"ש בלב הבנים והתלמידים). ולהיפך אפילו דייק וגריס ואין
לבבו נכון עם ה' מלאכתו רמיה ומחריב הנער ודבריו כעכס מוסר
אויל (משלי ז, כב). ועד"ז יתפרש השמר לך פן תשכח הדברים אשר